

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to
M-Q00.

Egzamin maturalny

Formuła 2023

FILOZOFIA

Poziom rozszerzony

TEST DIAGNOSTYCZNY

Symbol arkusza

MFIP-R0-**Q00**-2212

DATA: **14 grudnia 2022 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

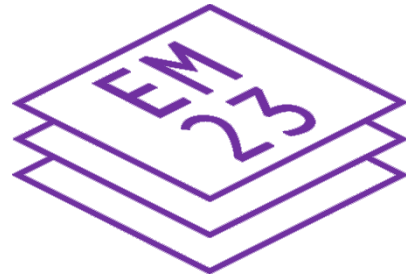
CZAS TRWANIA: **do 210 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **właściwy arkusz egzaminacyjny**, tj. arkusz we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwy** arkusz – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwy** arkusz – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 38 stron (zadania 1–16). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Lektury obowiązkowe – teksty filozoficzne

1. Platon, *Obrona Sokratesa* lub *Kriton*
2. Platon, *Fedon* (78 d – 80 b oraz 98 c – 100 b)
3. Platon, *Timajos* (28 b – 30 c)
4. Platon, *Fajdros* (246 a–b, 253 d–e)
5. Platon, *Uczta* (209 e – 212 c)
6. Platon, *Państwo* (514 a – 517 a oraz 358 e – 361 d)
7. Arystoteles, *Etyka nikomachejska* (ks. II, 7–8, 1107 a)
8. Arystoteles, *Poetyka* (ks. IV, 1448 b – 1449 a)
9. Fragment z pism jednego z następujących autorów: Epikur, Epiktet, Seneka, Marek Aureliusz lub św. Augustyn.
10. św. Anzelm z Canterbury, *Proslogion* (rozdz. 2: *Bóg naprawdę jest*)
11. św. Tomasz z Akwinu, *Suma teologiczna* (cz. I, kw. 2, art. 3: *Czy Bóg istnieje?*)
12. René Descartes, *Rozprawa o metodzie* (cz. IV)
13. Blaise Pascal, *Myśli* (cz. I, rozdz. 1: *Miejsce człowieka w naturze. Dwie nieskończoności*)
14. John Locke, *Rozważania dotyczące rozumu ludzkiego* (t. I, ks. II, rozdz. I, par. 1–6)
15. Immanuel Kant, *Uzasadnienia metafizyki moralności* (rozdz. 2)
16. Georg Wilhelm Friedrich Hegel, *Wykłady z filozofii dziejów* (fragmenty)
17. John Stuart Mill, *O wolności* (rozdz. I: *Rozważania wstępne*)
18. Friedrich Nietzsche, *Tako rzecze Zaratustra* (*Przedmowa Zaratustry*)
19. August Comte, *Metoda pozytywna w szesnastu wykładach* (wykład pierwszy)
20. Roman Ingarden, *Książeczka o człowieku* (esej *Człowiek i jego rzeczywistość*)
21. Fragmenty tekstów: Karl Jaspers, *Wprowadzenie do filozofii* (rozdz. 2: *Źródła filozofii*) oraz Jean-Paul Sartre, *Egzystencjalizm jest humanizmem*
22. Fragment jednego z następujących tekstów: Bertrand Russell, *Problemy filozofii*; George Edward Moore, *Z głównych zagadnień filozofii*; Ludwig Wittgenstein, *Dociekania filozoficzne*; Kazimierz Twardowski, *O tak zwanych prawdach względnych*; Kazimierz Ajdukiewicz, *Zagadnienia i kierunki filozofii*; Tadeusz Kotarbiński, *Medytacje o życiu godziwym*; Tadeusz Czeżowski, *O metafizyce, jej kierunkach i zagadnieniach*.

Filozofowie wymienieni w podstawie programowej

Autorzy powyższych tekstów oraz:

- Leucyp
- Demokryt
- Sokrates
- Plotyn
- Gottfried Wilhelm Leibniz
- Baruch Spinoza
- David Hume
- George Berkeley
- Edmund Husserl
- Max Scheler
- Władysław Tatarkiewicz

**Zadania egzaminacyjne są wydrukowane
na następnych stronach.**

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Kazimierz Ajdukiewicz

Zagadnienia i kierunki filozofii

Racjonalizm i irracjonalizm. Przechodzimy obecnie do omówienia drugiej pary, przeciwstawnych sobie kierunków: racjonalizmu i irracjonalizmu – albo inaczej antyirracjonalizmu i irracjonalizmu. Hasła racjonalistyczne występowały niejednokrotnie w dziejach myśli ludzkiej. Największe swe nasilenie i największy wpływ na dzieje zyskały one jednak w wieku XVIII, stanowiąc istotny składnik ideologii tzw. wieku oświecenia. Racjonalizm głosi kult poznania racjonalnego – przeciwstawiając się irracjonalizmowi, kult poznania zdobytego na drodze przyrodzonej – przeciwstawiając się poznaniu czerpiącemu ze źródeł nadprzyrodzonych, głosi kult intelektu – przeciwstawiając się uczuciu. Wszystkie te sformułowania są jednak ogólnikowe, mało uchwytnie i mogą łatwo stać się źródłem nieporozumienia. Hasło racjonalizmu nie zostało bodaj nigdy wyraźnie (a więc w taki sposób, jaki racjonalizm uważa za jedynie właściwy) sformułowane. Racjonalizm ceni takie poznanie, dla którego wzorem jest poznanie naukowe, albo dokładniej, którego wzorem są nauki matematyczne i przyrodnicze. Odrzuca zaś poznanie powołujące się na objawienie, wszelkie przeczucia, jasnowidztwa, magiczne wróżby itd. Nie jest jednak rzeczą łatwą zdać sprawę z tego, co odróżnia poznanie naukowe od tamtych innych postaci poznania.

Może najlepiej uda się scharakteryzować poznanie naukowe przez podkreślenie dwóch postulatów, którym musi ono czynić zadość. Poznaniem naukowym jest tylko taka treść myślowa, która, po pierwsze – daje się drugiemu zakomunikować w słowach rozumianych dosłownie, tj. bez przenośni, porównań i innych półśrodków przekazywania myśli.

Po drugie – do tytułu poznania naukowego rościć sobie może pretensje tylko takie twierdzenie, o którego słuszności lub niesłuszności może się w zasadzie przekonać każdy, jeśli się tylko znajdzie w odpowiednich warunkach zewnętrznych. Słowem, poznanie naukowe jest poznaniem intersubiektywnie komunikowalnym i intersubiektywnie kontrolowalnym.

Ta właśnie intersubiektywność jest – jak się zdaje – charakterystyczną cechą poznania racjonalnego. Racjonalizm, ceniąc tylko poznanie racjonalne, sprowadzałby się więc do przyznawania wartości tylko poznaniu intersubiektywnie komunikowalnemu i kontrolowalnemu. Motywem, dla którego racjonalizm tylko takie poznanie ceni, jest motyw społeczny. Racjonalizm głosi, że tylko wtedy wolno głosić swoje przekonanie – i domagać się dla niego powszechnego uznania, gdy daje się ono w sposób dokładny wypowiedzieć w słowach i gdy każdy może się (w zasadzie przynajmniej) przekonać o jego słuszności lub niesłuszności. Idzie tu po pierwsze o to, by społeczeństwa chronić przed opanowaniem ich przez niezrozumiałą frazes, mający mimo to nieraz silny oddźwięk uczuciowy i wpływający skutkiem tego na postępowanie poszczególnych jednostek i całe ruchy społeczne, a po drugie, idzie o ochronę przed bezkrytycznym przejmowaniem poglądów głoszonych przez ich wyznawców nieraz z całą siłą przekonania, ale niedostępnych sprawdzeniu przez innych, a więc przynajmniej podejrzanych o to, że są fałszywe. Idzie więc o ochronę społeczeństwa przed nonsensem i przed fałszem. [...]

Poznanie racjonalne płaci jednak za swój intersubiektywny charakter wysoką cenę. Staje się schematyczne, abstrakcyjne i traci swój intymny kontakt z przedmiotem. Wyjaśnijmy to zdanie na przykładzie. Każdy posiada dokładną znajomość swoich własnych przeżyć. Gdy odczuwam jakiś ból, to jest on mi dany w całej swej konkretności i we wszelkich

swych odcieniach. Spróbujmy jednak to, co nam o tym naszym własnym bólu jest wiadome, wyrazić bez przenośni w słowach dla każdego niedwuznacznie zrozumiałych. Spostrzeżemy od razu, jak mało potrafimy bez przenośni wypowiedzieć z tego, co sami o naszym bólu wiemy. Potrafimy może wskazać, w którym miejscu ból odczuwamy, potrafimy określić w przybliżeniu siłę bólu. Poza tym sięgniemy do przenośni, określając ból jako szarpiący, kłujący, palący, ostry, tępy [...]. Ale mimo użycia tych przenośni nie potrafimy za pomocą słów nikomu dostarczyć tej wiedzy o naszym bólu, którą sami posiadamy. [...] To zatem z naszej wiedzy o przedmiotach danych nam w sposób bezpośredni, co potrafimy drugiemu zakomunikować, jest tylko schematem, jest zawsze tylko abstrakcją, którą słuchacz może na własną odpowiedzialność wypełnić konkretną treścią, niekoniecznie pokrywającą się z tą, jaką pragnęliśmy mu za pomocą naszych słów opisać, To, co z naszej wiedzy o przedmiotach potrafimy oddać w słowach, nie zastąpi bezpośredniego z nimi obcowania, zachowa zawsze pewien dystans i nie będzie wyrazem takiego intymnego z nimi kontaktu jak ten kontakt, który z nimi nawiązujemy przez ich spostrzeżenie (jeśli idzie o przedmioty świata fizycznego) lub ich przeżycie (jeśli idzie o własne zjawiska psychiczne).

Tę schematyczność, abstrakcyjność i ten brak intymnego kontaktu z przedmiotami zarzucają przeciwnicy hasła racjonalistycznego poznaniu racjonalnemu. Uznają jego doniosłość przede wszystkim dla praktyki, dla działania, odmawiają mu jednak tej pełni, jaką posiada poznanie uzyskiwane przez bezpośredni kontakt z przedmiotami, a nie dające się intersubiektywnie w słowach wypowiedzieć.

Kazimierz Ajdukiewicz, *Zagadnienia i kierunki filozofii*, Warszawa 1983.

Zadanie 1. (0–2)

Oceń, czy treść podanych w tabeli zdań wyraża przekonania autora zawarte w tekście źródłowym. Zaznacz T, jeśli treść zdania wyraża któreś z tych przekonań, albo N – jeśli nie wyraża żadnego z nich.

1.	Warunkiem wystarczającym poznania naukowego jest to, że wyrażona w nim myśl jest prawdziwa i daje się efektywnie zakomunikować innym.	T	N
2.	Racjonalizm był składnikiem ideologii.	T	N
3.	Irracjoniści odmawiają poznaniu racjonalnemu jakiegokolwiek wartości.	T	N

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ poniższe zdanie. Wybierz odpowiedź A, B albo C i jej rozwinięcie 1., 2., albo 3.

Rozważania podejmowane w tekście źródłowym mają charakter

A.	epistemologiczny	i wpisują się w spór	1.	o naturę prawdy.
B.	ontologiczny		2.	o uniwersalia lub powszechniki.
C.	metafizyczny		3.	o rolę rozumu w poznaniu.

Zadanie 3. (0–2)

Kazimierz Ajdukiewicz, prezentując sposób objaśniania racjonalizmu typowy dla jego czasów, uznaje takie objaśnienie za niezadowalające. Podaj dwie różne racje, które autor tekstu źródłowego formułuje na rzecz tezy, że typowy sposób charakteryzowania racjonalizmu jest niezadowalający.

Racja pierwsza: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Racja druga: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4.

Zapoznaj się z poniższym rozumowaniem.

Rozumowanie:

Przesłanka pierwsza: Gdy odczuwam jakiś ból, to jest on mi dany we wszelkich jego odcieniach.

Przesłanka druga: Za pomocą słów potrafię przekazać innym doświadczenie własnego bólu we wszelkich jego odcieniach.

Wniosek: Nie potrafię w sposób w pełni racjonalny przekazać innym wiedzy na temat doświadczania własnego bólu we wszelkich jego odcieniach.

Zadanie 4.1. (0–2)

Uzupełnij tabelę. W każdym wierszu tabeli zaznacz T (tak) lub N (nie), w zależności od tego, czy poszczególne zdania współtworzące rozumowanie są zgodne z treścią przytoczonego fragmentu tekstu źródłowego.

Zdanie	Ocena zgodności z tekstem źródłowym	
Przesłanka pierwsza	T	N
Przesłanka druga	T	N
Wniosek	T	N

Zadanie 4.2. (0–2)

Wyjaśnij, na czym polega poprawność materialna i formalna rozumowania, a następnie rozstrzygnij, czy przedstawione rozumowanie jest niezawodne. Uzasadnij swoją odpowiedź, wskazując zarazem, którego aspektu poprawności (poprawność materialna lub formalna) dotyczy Twoje rozstrzygnięcie.

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–2)

Kazimierz Ajdukiewicz w swoim tekście wskazuje na dwa warunki konieczne poznania racjonalnego. Podaj nazwy tych warunków, a następnie rozstrzygnij, czy poniższa wypowiedź jest wypowiedzią racjonalną. Uzasadnij swoją odpowiedź, odwołując się do Ajdukiewiczowskiego rozumienia racjonalności.

Wypowiedź

Symetryczność skali, przeciwzwrotność, niedyskursywny patetyczny charakter ekspansji – oto wymiary, które każą nam opuścić logikę zasady wyłączonego środka, a dla nas wystarczają do porzucenia przy tym ontologii binarnej, wspomnianej powyżej. Układ machinicystyczny swymi licznymi elementami rozrywa własną konsystencję, wykraczając poza progi ontologiczne, nielinearne progi bezzwrotności, progi ontogenetyczne oraz twórcze *autopoiesis*.

F. Guattari, *Chaosmose*, Paryż 1992.

Nazwy warunków:

1. ....
.....

2. ....
.....

Rozstrzygnięcie: .....

.....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–3)

Na podstawie treści przytoczonego fragmentu tekstu Kazimierza Ajdukiewicza i wiedzy własnej przywołaj jedno ze sformułowań tezy racjonalistycznej oraz przedstaw dwie różne racje przemawiające na jej rzecz. Następnie zaprezentuj dowolny zarzut wobec zaprezentowanej tezy lub którejs z przywołanych racji.

Teza: .....

.....

.....

.....

.....

Racja pierwsza: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Racja druga: .....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zarzut: .....

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 7. (0–2)

Zdanie: *Kazimierz Ajdukiewicz jest reprezentantem szkoły lwowsko-warszawskiej* jest zdaniem w sensie gramatycznym i logicznym.

Przekształć to zdanie w interrogatyw, a następnie rozstrzygnij, czy otrzymane wyrażenie jest zdaniem w sensie logicznym. Swoją odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do pojęcia zdania w sensie logicznym.

Interrogatyw: .....

.....
.....
.....

Rozstrzygnięcie: .....

.....
.....

Uzasadnienie: .....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 8. (0–2)

Jednym z wielu zagadnień podejmowanych przez Kazimierza Twardowskiego, twórcę szkoły lwowsko-warszawskiej, było zagadnienie relatywizmu. Podaj definicję relatywizmu etycznego tak, żeby nadać jej formę definicji klasycznej. W sformułowanej definicji określ jej rodzaj (najbliższy) i różnicę gatunkową.

Definicja: Relatywizm etyczny to .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Rodzaj najbliższy: .....

.....

.....

.....

Różnica gatunkowa: .....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–1)

Spośród wymienionych poniżej filozofów wskaż tego, który był etycznym absolutystą. Uzasadnij swój wybór, nawiązując do stosownego twierdzenia autora wybranego przez Ciebie.

Filozofowie: św. Tomasz z Akwinu, Friedrich Nietzsche, Jean-Paul Sartre

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10.

Przeczytaj poniższy fragment tekstu filozoficznego, w którym jego autor nawiązuje do jednej ze starożytnych legend opowiadających o pierścieniu mającym niezwykle możliwości.

Kiedy pasterze odbywali swoje zebranie zwyczajne, jak co miesiąc, aby królowi donieść, co się dzieje z trzodami, przyszedł on i miał pierścień z sobą. Więc kiedy siedział pomiędzy innymi, obrócił przypadkiem nasadę kamienia ku sobie, ku wnętrzu dłoni. Kiedy się to stało, zrobił się niewidzialny dla siedzących przy nim; oni zaczęli rozmawiać tak, jakby go nie było. Zdziwił się i znowu namacawszy pierścień, obrócił nasadę kamienia na zewnątrz. Jak tylko ją obrócił, zrobił się widzialny.

Zauważywszy to[,] zaczął doświadczać swego pierścienia, czyby miał taką samą siłę i czyby mu się udawało, obracając nasadę kamienia ku środkowi, stawać się niewidzialnym, a jeśli na zewnątrz – widzialnym. Stwierdziwszy to, natychmiast się postarał, żeby go wśród posłańców wyprawiono do króla. Poszedł tam, żonę królowi uwiódł i razem z nią zamachu na króla dokonał. Zabił go i tron po nim objął. Więc gdyby istniały dwa takie pierścienie i jeden by sobie na palec włożył człowiek sprawiedliwy, a jeden niesprawiedliwy, to nie znalazłby się chyba żaden człowiek taki kryształowy, żeby wytrwał w sprawiedliwości i nie śmiałby wyciągać ręki po cudze [...].

Zadanie 10.1. (0–1)

Podaj autora i tytuł dzieła, z którego pochodzi powyższy cytat.

Autor: .....

Tytuł: .....

Zadanie 10.2. (0–2)

W ostatniej części przywołanego tekstu źródłowego jego autor twierdzi, iż *gdyby istniały dwa takie pierścienie i jeden by sobie na palec włożył człowiek sprawiedliwy, a jeden niesprawiedliwy, to nie znalazłby się chyba żaden człowiek taki kryształowy, żeby wytrwał w sprawiedliwości i nie śmiałyby wyciągać ręki po cudze [...]*.

Czy przypuszczenie wyrażone w cytacie jest zgodne z poglądami etycznymi Immanuela Kanta? Uzasadnij swoją odpowiedź.

W uzasadnieniu odnieś się:

- a) do kantowskiego pojęcia dobrej woli
  - b) do tezy autonomizmu etycznego przypisywanej autorowi
- Uzasadnienia metafizyki moralności.***

Odpowiedź: .....

Uzasadnienie:

a) .....

.....

.....

.....

.....

b) .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–2)

Na gruncie filozofii polityki toczy się spór między zwolennikami konserwatyzmu oraz liberalizmu kulturowego. Wyjaśnij, co jest przedmiotem tego sporu, a następnie rozstrzygnij, czy zaprezentowane na poniższym zdjęciu hasło może być uznane za wyraz tylko jednego z dwóch wymienionych w zadaniu stanowisk filozoficznych. Swoją odpowiedź uzasadnij, odwołując się do tez konserwatyzmu i liberalizmu.

www.bielskobiala.naszemiasto.pl

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Tomasz Mann

Czarodziejska góra

Naphta odpowiedział z niemiłym spokojem:

– Drogi przyjacielu, nie istnieje nic takiego jak czyste poznanie.

Kościelna teoria poznania, która da się streścić w zdaniu Augustyna:

„Wierzę, abym mógł poznać”, jest niezaprzeczalnie słuszna. Wiara jest narzędziem poznania, intelekt ma charakter wtórny. Pańska nieuprzedzona nauka jest mitem. Zawsze jest w nauce jakaś wiara, jakiś pogląd na świat, jakaś idea, krótko mówiąc jakaś wola – a rzeczą rozumu jest tę wolę zanalizować [...].

– Nie, mówmy poważnie, *professore!* Niech mi pan wobec obu tych uważnie słuchających młodych ludzi odpowie na pytanie: czy wierzy pan w jedną prawdę, w obiektywną naukową prawdę, do której dążyć jest najwyższym prawem wszelkiej moralności, której triumfy nad autorytetem stanowią pełne chwały dzieje ludzkiego ducha?

Hans Castorp i Joachim odwrócili głowy od Settembriniego ku Naphtcie, pierwszy szybciej od drugiego. Naphta odpowiedział:

– Triumfy takie nie są możliwe, bo autorytet to nic innego jak tylko człowiek, jak jego potrzeby, jego godność, jego zbawienie – więc między nim a prawdą nie może być rozbieżności. Są jednym i tym samym.

– Prawda byłaby w takim razie...

– Prawdą jest to, co służy człowiekowi.

Tomasz Mann, *Czarodziejska góra*, Warszawa 1992.

Zadanie 12. (0–1)

W filozofii klasycznej wyróżnia się dwie władze umysłowe: intelekt i wolę. Wyjaśnij, jaka jest relacja między tymi władzami w wierze religijnej i w nauce według Naphty.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (0–1)

Wypowiedź Naphty na temat prawdy można uznać za reprezentatywną dla jednej z nieklasycznych koncepcji prawdy. Podaj nazwę tej koncepcji, a następnie – nawiązując do stosownej wypowiedzi Naphty – uzasadnij swoją odpowiedź.

Nazwa: .....

.....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–2)

Dążyć [do obiektywnej prawdy] jest najwyższym prawem wszelkiej moralności. Podaj tezę dogmatyzmu epistemologicznego i rozstrzygnij, czy przywołany cytat jest wyrazem tego poglądu epistemologicznego. Swoją odpowiedź uzasadnij.

Teza: .....

.....

.....

.....

.....

Rozstrzygnięcie: .....

.....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (0–2)

Z uwzględnieniem tezy dogmatyzmu epistemologicznego, sformułowanej w zadaniu 14., uzupełnij poniższą tabelę. Wpisz w wyznaczonych miejscach T (tak), jeśli dany autor podzielał wskazane stanowisko, oraz N (nie) – jeśli nie podzielał danego stanowiska.

	Filozof	Klasyczne rozumienie prawdy	Dogmatyzm epistemologiczny
1.	Arystoteles		
2.	św. Tomasz z Akwinu		
3.	Immanuel Kant		

Zadanie 16. (0–30)

Wybierz jeden z poniższych tematów i napisz wypracowanie.

- W wypracowaniu rozważ problem podany w temacie.
- Sformułuj tezę odniesioną do tematu wypracowania i przedstaw jej uzasadnienie.
- W ramach własnego wyводу przywołaj argumenty (racje) na rzecz zajętego przez Ciebie stanowiska, przedstaw co najmniej jeden zarzut (kontrargument lub kontrargumenty) oraz sformułuj odpowiedź na przedstawiony przez Ciebie zarzut (zarzuty).
- W wypracowaniu odwołaj się do stosownego fragmentu przynajmniej jednego tekstu filozoficznego wymienionego w podstawie programowej lub zaprezentuj myśl filozoficzną przynajmniej jednego z filozofów wymienionych w podstawie programowej.
- W wypracowaniu odwołaj się do kontekstu pozafilozoficznego, np. do wybranego tekstu kultury.
- Twoja praca powinna liczyć co najmniej 300 wyrazów.
- Numer wybranego tematu wpisz w wyznaczone miejsce.
- Zapisz wypracowanie w wyznaczonym miejscu, nie pisz na marginesach.

Temat 1.

Przedstaw stanowisko Gotfrieda Wilhelma Leibniza lub Barucha Spinozy w metafizycznym sporze o różnorodność bytów. Następnie zajmij i uzasadnij swoje stanowisko w sporze, proponując modyfikację stanowiska Wilhelma Leibniza lub Barucha Spinozy, odrzucając je lub aprobując.

Temat 2.

Człowiek jest miarą wszystkich rzeczy, istniejących, że istnieją, i nieistniejących, że nie istnieją.

Protagoras

Objaśnij sens Protagorasowskiej zasady *homo-mensura* w kontekście sporu etycznego między subiektywizmem a obiektywizmem, a następnie zajmij w tym sporze własne stanowisko.

WYPRAWIANIE

na temat nr .....

BRUDNOPIS
(nie podlega ocenie)

FILOZOFIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

FILOZOFIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

FILOZOFIA

Poziom rozszerzony

Formuła 2023

